

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Tomáše Langáška (soudce zpravodaj), soudce JUDr. Filipa Dienstbiera a soudkyně Mgr. Veroniky Juříčkové v právní věci žalobkyň: a) N. M., b) nezletilá M. U., zastoupené Mgr. et Bc. Filipem Schmidtem, LL.M., advokátem, sídlem Ověnecká 78/33, Praha 7, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, týkající se žaloby proti rozhodnutí žalovaného ze dne 3. prosince 2018 č. j. OAM-791/ZA-ZA11-ZA20-2017, v řízení o kasační stížnosti žalobkyň proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 19. dubna 2021 č. j. 1 Az 1/2019 - 60,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost žalobkyň **se zamítá**.
- II. Žalobkyně **nemají** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Žalovanému **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.
- IV. Ustanovenému zástupci žalobkyň Mgr. et Bc. Filipu Schmidtovi, advokátu, **se přiznává** odměna za zastupování a náhrada hotových výdajů ve výši **12 729 Kč**, která je splatná do jednoho měsíce od právní moci tohoto rozsudku z účtu Nejvyššího správního soudu.

Odůvodnění:

I. Vymezení případu

[1] Žalobkyně (matka a dcera) dne 25. září 2017 požádaly o mezinárodní ochranu proto, že nezletilá žalobkyně b) trpí leukémií. Do České republiky přijely, aby se vyléčila. Při pohovoru pak žalobkyně a) uvedla, že onemocnění žalobkyně b) bylo

příčinou jejich odjezdu z Ukrajiny. Žalobkyně b) podstupovala od července 2016 do července 2017 chemoterapii v Západoukrajinském specializovaném dětském lékařském centru, žalobkyně a) doložila lékařské zprávy. V České republice chodí žalobkyně b) každé dva týdny na vyšetření k lékaři, který kontroluje průběh nemoci a předepisuje jí léky, hospitalizovaná nebyla. Její zdravotní stav závisí na dávkování léků. Na Ukrajině měla komplikace s léčbou, žalobkyně přestaly důvěřovat ukrajinským lékařům, kteří žalobkyni b) dávali velké dávky ukrajinských léků, po kterých se cítila velice špatně. Žalobkyně a) proto nakupovala léky v Polsku, které jí předepsal ukrajinský lékař. Čeští lékaři snížili dávkování, žalobkyně b) se cítí lépe. Na Ukrajině jí navíc velmi často odebírali kostní dřeň. V České republice mají lékaři více individuální přístup.

[2] Rozhodnutím označeným v návěti žalovaný žalobkyním neudělil mezinárodní ochranu. Konstatoval, že léčba žalobkyně b) byla ukončena dne 1. října 2018, její zdravotní stav je stabilizovaný a umožňuje jí odcestovat do vlasti bez zásadních zdravotních komplikací. Dle informací o zemi původu je léčba akutní lymfoblastické leukémie na Ukrajině dostupná, ani žalobkyně a) nepopírala dostupnost lékařské péče, pouze uváděla, že neměla k ukrajinským lékařům důvěru. V roce 2018 navíc byla na Ukrajině zahájena první etapa zdravotní reformy. Žalovaný proto neshledal důvod pro udělení humanitárního azylu ani doplňkové ochrany.

[3] Žalobu proti rozhodnutí žalovaného zamítl Městský soud v Praze (dále jen „městský soud“) rozsudkem označeným v návěti. Nezabýval se argumentací žalobkyň o stavu zdravotnictví na Ukrajině a rozbořem judikatury Evropského soudu pro lidská práva (dále jen „ESLP“) z vyjádření ze dne 31. března 2021, neboť je považoval za opožděně uplatněné žalobní body. Námitku, že žalovaný nedostatečně zjistil skutkový stav, neshledal městský soud důvodnou. Přisvědčil žalovanému, že v projednávaném případě nejsou dány důvody hodné zvláštního zřetele pro udělení humanitárního azylu. Zdravotní stav žalobkyně b) nebyl v době vydání napadeného rozhodnutí tak závažný, aby bylo neudělení mezinárodní ochrany nehumánní. Ani ke dni vydání rozsudku městského soudu nebyla naplněna kritéria případu hodného zvláštního zřetele. Žalobkyně b) je již pouze kontrolně sledována na klinice s frekvencí tři až čtyři měsíce. I další zdravotní problémy žalobkyně b) (paréza, enuréza) již byly vyřešeny. Žalobkyně b) má sice problémy s hepatopatií, nejde však o závažný zdravotní problém, který by vylučoval návrat do země původu. Městský soud dospěl k závěru, že rozhodnutí žalovaného je v souladu s rozsudkem velkého senátu ESLP ze dne 13. prosince 2016 ve věci *Paposhvili proti Belgii*, stížnost č. 41738/10, na který se odvolávaly žalobkyně, a neodporuje ani Úmluvě o právech dítěte.

II. Kasační stížnost a průběh řízení o ní

[4] Žalobkyně (dále též „stěžovatelky“) podaly proti rozsudku městského soudu kasační stížnost. Namítaly, že městský soud i žalovaný zcela pominuli jejich tvrzení, že zdravotní péče na Ukrajině vedla pouze ke zhoršení zdravotního stavu stěžovatelky b), jejíž zdravotní stav rozhodně není dobrý. Městský soud však lékařské zprávy hodnotil bez jakéhokoli prvku odbornosti, uvedl pouze výčet lékařské dokumentace, z níž nevyvodil žádný závěr.

pokračování

[5] Dle stěžovatelek neměl městský soud odmítnout jejich obsáhlé vyjádření ze dne 31. března 2021, které neobsahovalo nové žalobní body, nýbrž doplnění a rozvíjení již uplatněných žalobních bodů. I kdyby šlo o novou argumentaci, musel by ji městský soud zohlednit s ohledem na princip *non-refoulement*.

[6] Stěžovatelky dále zopakovaly své námitky ohledně dostupnosti zdravotní péče na Ukrajině. Poukazovaly na vysoké náklady, neformální platby požadované od pacientů, nedostatečnou infrastrukturu primárního systému zdravotní péče, zastaralé lékařské vybavení, omezenou kvalitu a dostupnost zdravotnických služeb a nedostatek některých léků. Na Ukrajině neexistuje univerzální přístup ke zdravotní péči, v praxi je veřejné financování zdravotnictví extrémně omezené, lidé musejí platit za většinu ambulantních a lůžkových služeb a téměř všechny léky. Stěžovatelky zmínily konkrétní případové studie ohledně finanční náročnosti léčby leukémie. Ukrajinský zdravotní systém je nedostatečně financovaný, zkorumpovaný a nedostupný.

[7] Stěžovatelky též znovu odkázaly na výše citovaný rozsudek *Paposhvili*, dle něhož může utrpení způsobené nemocí vyvolat odpovědnost státu v kontextu čl. 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“), a to i v jiných situacích než při bezprostředním riziku úmrtí dotčené osoby. Stěžovatelky předložily důkazy svědčící o tom, že nedostatek vhodné péče na Ukrajině představuje riziko skutečného nebezpečí vážného, rychlého a nevratného zhoršení zdravotního stavu žalobkyně b), bylo tedy na žalovaném, aby jejich obavy vyvrátil. Žalovaný se však nezabýval tím, zda stěžovatelka b) bude mít na Ukrajině ke zdravotní péči reálný přístup. Městský soud i žalovaný dále opomněli zohlednit postavení stěžovatelek jako zranitelných osob, a proto jsou jejich rozhodnutí nepřezkoumatelná. Stěžovatelky odkázaly též na nutnost zohlednit nejlepší zájem dítěte, který žalovaný zcela pominul. Nakonec žalovanému vytkly procesní pochybení spočívající v tom, že rozsudek *Paposhvili* ani jednou nezmínil, naopak vycházel ze starší judikatury, která však byla rozsudkem *Paposhvili* překonána.

[8] Žalovaný ve svém vyjádření namítl, že kasační stížnost nepřináší žádnou novou právní otázku a měla by být odmítnuta pro nepřijatelnost. Stěžovatelky mylně zaměňují dostupnost a bezplatnost zdravotní péče. Srovnání s případem *Paposhvili* je zcela nepřístojné. Městský soud se s lékařskými zprávami, které stěžovatelky předložily, vypořádal správně, vyšel ze srozumitelných závěrů lékařů. Ohledně dostupnosti zdravotní péče je třeba brát v úvahu, zda je žadateli o mezinárodní ochranu odpírána diskriminačně, či zda je poskytována všem obyvatelům země původu. V průběhu řízení nebyla žádná diskriminace prokázána, stěžovatelky ji ani netvrdily.

[9] Nejvyšší správní soud zaslal vyjádření žalovaného stěžovatelkám na vědomí.

III. Posouzení kasační stížnosti Nejvyšším správním soudem

[10] Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

[11] Stěžovatelky oprávněně namítají, že jejich vyjádření ze dne 31. března 2021 neobsahovalo nové žalobní body, nýbrž pouze rozvádělo dříve (včas) uplatněnou

argumentaci. Alfou a omegou argumentace stěžovatelek totiž bylo tvrzení, že stěžovatelce b) měla být pro její zdravotní stav udělena mezinárodní ochrana ve formě humanitárního azylu či doplňkové ochrany. Vyjádření ze dne 31. března 2021 se týká právě a jen této okolnosti, žádné další důvody pro udělení mezinárodní ochrany neuvádělo. Městský soud tedy pochybil tím, že je považoval za uplatnění nového žalobního bodu a odmítl se jím zabývat. Toto pochybení nicméně nečiní jeho rozsudek nepřezkoumatelným. Ačkoli totiž městský soud výslovně uvedl, že se argumentací ohledně nejnovější judikatury ESLP nebude zabývat, ve skutečnosti tak učinil se závěrem, že rozhodnutí žalovaného není v rozporu s rozsudkem *Paposhvili*, na který stěžovatelky ve vyjádření ze dne 31. března 2021 odkazovaly (body 46 a 47 napadeného rozsudku). Úrovní a dostupností léčby leukémie na Ukrajině se městský soud skutečně nezabýval, nicméně s ohledem na jeho závěr, že léčba stěžovatelky b) již byla ukončena, její zdravotní stav je stabilizovaný a nebrání jejímu návratu do země původu, to ani nebylo nezbytné. Jelikož dospěl městský soud k závěru, že se stěžovatelka b) s leukémií již neléčí, nemusel se následně zabývat tím, zda by pro ni byla léčba tohoto onkologického onemocnění v zemi původu dostupná.

[12] Ani rozhodnutí žalovaného nelze považovat za nepřezkoumatelné. Stěžovatelky mu vytýkají, že výslovně neodkázal na rozsudek *Paposhvili*. V tom však nepřezkoumatelnost rozhodnutí žalovaného spatřovat nelze. Úkolem žalovaného bylo posoudit, zda stěžovatelky splňují podmínky pro udělení některé z forem mezinárodní ochrany. Tento úkol splnil, přičemž z jeho rozhodnutí je zřejmé, proč stěžovatelkám mezinárodní ochranu neudělil. Ačkoli by bezesporu bylo vhodnější, kdyby si žalovaný argumentačně vypomohl novější judikaturou než rozsudkem Nejvyššího správního soudu z roku 2007 (sp. zn. 2 Azs 30/2007), nelze jeho rozhodnutí zrušit jen proto, že tak neučinil. Stejně tak nelze považovat za pochybení, že žalovaný výslovně neodkázal na Úmluvu o právech dítěte, je-li jeho rozhodnutí s touto mezinárodní smlouvou v souladu – což je však otázkou jeho zákonnosti, nikoli přezkoumatelnosti.

[13] Nelze přisvědčit ani námitce, že městský soud a žalovaný opomněli zhodnotit postavení stěžovatelek jako zranitelných osob. Podle § 2 odst. 1 písm. i) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, je zranitelnou osobou mimo jiné *rodič nebo rodina s nezletilým dítětem*. Stěžovatelky tedy jsou zranitelnými osobami ve smyslu citovaného ustanovení. Toto postavení však nemá vliv na samotné rozhodování o udělení, či neudělení mezinárodní ochrany (srov. čl. 21 odst. 4 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/33/EU ze dne 26. června 2016, kterou se stanoví normy pro přijímání žadatelů o mezinárodní ochranu, tzv. přijímací směrnice), promítá se především v úrovni procesní ochrany, kterou zranitelným osobám právní řád skýtá – žalovaný je povinen zvážit, zda zranitelná osoba potřebuje podporu k uplatňování svých práv a plnění povinností v řízení (§ 10 odst. 4 zákona o azylu), a zajistit, aby se zranitelnými osobami pracovaly vhodně vyškolené osoby (§ 79 odst. 8 zákona o azylu), pro zajištění zranitelných osob platí přísnější podmínky (§ 46a odst. 3 zákona o azylu) a provozovatel přijímacího či pobytového střediska je povinen zohlednit jejich zvláštní potřeby (§ 81 odst. 2 zákona o azylu; srov. též čl. 21 a následující přijímací směrnice). Stěžovatelky však netvrdí, že by v tomto směru žalovaný jakkoli pochybil.

[14] Stěžovatelky dále brojily proti hodnocení zdravotního stavu stěžovatelky b) ze strany městského soudu. Ani v této části však není kasační stížnost důvodná. Městský soud

pokračování

zdravotní stav stěžovatelky b) řádně zhodnotil na základě lékařských zpráv, které předložily samotné stěžovatelky ve správním řízení i následně v řízení před soudem (s ohledem na to, že řízení o žalobě probíhalo delší dobu, si městský soud vyžádal informace o aktuálním zdravotním stavu stěžovatelky, což lze jediné kvitovat). Tyto zprávy popisovaly zdravotní stav stěžovatelky b) tak, že k jeho řádnému posouzení již nebylo třeba dalších odborných znalostí, a tedy ani vypracování znaleckého posudku (srov. přiměřeně rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 2. července 2020 č. j. 10 Azs 437/2019 - 83). Vyplývá z nich, že onkologická léčba stěžovatelky b) byla ukončena již před vydáním rozhodnutí žalovaného, dle pozdějších dalších zpráv z Kliniky dětské hematologie a onkologie 2. LF UK a FN Motol je stěžovatelka subjektivně bez obtíží, medikace žádná. Stěžovatelka též trpěla enurézou (noční inkontinencí), ale podle zprávy Kliniky dětské hematologie a onkologie 2. LF UK a FN Motol ze dne 25. června 2020 i tato potíže zmizela, a prodělala dvě ataky parézy lícního nervu, k poslední však došlo již v lednu 2019 a od té doby se ani tyto zdravotní problémy neopakovaly. Dále byla u stěžovatelky dne 25. června 2020 zjištěna významná elevace transamináz s norm. bilirubinem a bylo jí doporučeno vyšetření na gastroenterologii, které však ke dni vydání rozsudku městského soudu neabsolvovala (v podrobnostech viz bod 32 rozsudku městského soudu). Závěr městského soudu, že zdravotní stav stěžovatelky b) je stabilizovaný a nedošlo u ní k návratu závažného onemocnění akutní lymfoblastické leukémie (bod 42 napadeného rozsudku), je plně v souladu s obsahem lékařských zpráv, které stěžovatelky předložily. Nejvyšší správní soud souhlasí i s hodnocením, že nález ze dne 25. června 2020, k němuž lékaři ještě neučinili konečné závěry, nesvědčí o závažném onemocnění, které by bránilo návratu stěžovatelky b) do země původu (mimo jiné proto, že stěžovatelka ještě neabsolvovala doporučená vyšetření), stěžovatelky navíc od těchto obtíží důvody pro udělení mezinárodní ochrany neodvozovaly.

[15] Nejvyšší správní soud se ztotožnil i se závěrem městského soudu, že stěžovatelčin případ nelze považovat za „velmi výjimečný“ ve smyslu rozsudku *Paposhvili*, a že jí tedy v případě návratu do země původu nehrozí nelidské či ponižující zacházení ve smyslu § 14a odst. 2 písm. b) zákona o azylu a čl. 3 Úmluvy. Z uvedeného rozsudku ESLP vyplývá, že „velmi výjimečnými případy“, ve kterých čl. 3 Úmluvy znemožňuje vyhoštění (či naopak ukládá udělení mezinárodní ochrany – srov. již citovaný rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 10 Azs 437/2019 - 83), jsou případy vážně nemocných osob, u nichž závažné důvody zakládají domněnku, že ačkoliv nejsou v bezprostředním ohrožení života, nedostatek vhodné péče či přístupu k ní v přijímající zemi představuje riziko vážného, rychlého a nevratného zhoršení jejich zdravotního stavu vedoucího k intenzivnímu utrpení nebo výraznému snížení předpokládané délky života. Je na těchto osobách, aby předložily důkazy o existenci takových závažných důvodů, úkolem státních orgánů naopak je, aby tvrzené riziko pečlivě přezkoumaly a vyvrátily pochybnosti.

[16] Stěžovatelky však nepředložily důkazy o existenci závažných důvodů ve smyslu rozsudku *Paposhvili*. Jak již bylo uvedeno, z lékařských zpráv, které žalovanému a městskému soudu doložily, vyplývá, že onkologická léčba stěžovatelky b) byla již na konci roku 2018 ukončena, její stav je v tomto ohledu stabilizovaný a nevyžaduje žádnou další medikaci. Žádnými jinými podobně závažnými obtížemi stěžovatelka b) netrpí. Nejsou proto žádné důvody k obavám, že by jí v zemi původu hrozilo vážné, rychlé a nevratné

zhoršení zdravotního stavu vedoucí k intenzivnímu utrpení nebo výraznému snížení předpokládané délky života, tedy že by hrozilo porušení čl. 3 Úmluvy.

[17] Ze stejného důvodu nelze stěžovatelčin případ považovat ani za případ hodný zvláštního zřetele pro udělení humanitárního azylu (§ 14 zákona o azylu). Jak Nejvyšší správní soud konstatoval v rozsudku ze dne 11. března 2004 č. j. 2 Azs 8/2004 - 55, „smysl institutu humanitárního azylu lze spatřovat v tom, aby rozhodující správní orgán měl možnost azyl poskytnout i v situacích, na něž sice nedopadá žádná z kautel předpokládaných taxativními výchyty ustanovení § 12 a § 13 zákona o azylu, ale v nichž by bylo přesto patrně ‚nehumánní‘ azyl neposkytnout. [...] Správní orgán díky tomu může zareagovat nejen na varianty, jež byly předvídatelné v době přijímání zákona o azylu jako obvyklé důvody udělování humanitárního azylu – sem lze příkladmo zařadit například udělování humanitárního azylu osobám zvláště těžce postiženým či zvláště těžce nemocným; nebo osobám přicházejícím z oblastí postižených významnou humanitární katastrofou, ať už způsobenou lidskými či přírodními faktory – ale i na situace, jež předvídané či předvídatelné nebyly.“ Jak již bylo uvedeno, stěžovatelka b) není zvláště těžce nemocná ani v postavení, které by s těžkou nemocí bylo srovnatelné.

[18] Nakonec se Nejvyšší správní soud zabýval otázkou nejlepšího zájmu dítěte, která by mohla být relevantní v kontextu doplňkové ochrany podle § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu, tedy z důvodu rozporu vycestování cizince s mezinárodními závazky České republiky, ve spojení s čl. 3 Úmluvy o právech dítěte, podle něhož musí být zájem dítěte *předním hlediskem při jakékoli činnosti týkající se dětí, ať už uskutečňované veřejnými nebo soukromými zařízeními sociální péče, soudy, správními nebo zákonodárnými orgány*. Je však třeba připomenout, že z citovaného ustanovení nelze v žádném případě dovodit povinnost státu udělit mezinárodní ochranu každému dítěti, které o ni požádá (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. května 2018 č. j. 6 Azs 67/2018-29). Navíc, doplňkovou ochranu podle § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu lze udělit pouze v případě, kdy by v rozporu s mezinárodními závazky České republiky bylo samotné vycestování cizince [srov. přiměřeně rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. listopadu 2008 č. j. 5 Azs 46/2008 - 71, který se týkal čl. 8 Úmluvy]. Nejvyšší správní soud znovu opakuje, že dle lékařských zpráv, které stěžovatelky doložily, netrpí nezletilá stěžovatelka b) závažnějšími zdravotními obtížemi, které by jí znemožnily samotné vycestování z České republiky, a ze spisu nevyplývají ani jiné okolnosti, pro které by bylo možné dovodit, že je vycestování v rozporu s jejím nejlepším zájmem.

IV. Závěr a náklady řízení

[19] Nejvyšší správní soud tedy neshledal kasační stížnost důvodnou, a proto ji zamítl podle § 110 odst. 1 věty druhé zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“). Rozhodl tak bez jednání v souladu s § 109 odst. 2 s. ř. s.

[20] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s. Žalobkyně neměly ve věci úspěch, nemají proto právo na náhradu nákladů řízení. Žalovaný měl ve věci plný úspěch, nevznikly mu však náklady nad rámec běžné úřední činnosti, pročež se mu náhrada nákladů řízení nepřiznává.

pokračování

[21] Nejvyšší správní soud usnesením ze dne 3. června 2021 č. j. 6 Azs 148/2021 - 25 žalobkyním ustanovil zástupcem advokáta. Hotové výdaje a odměnu za zastupování ustanoveného zástupce v takovém případě platí stát (§ 35 odst. 10 věta první za středníkem s. ř. s.). Ustanovenému zástupci žalobkyň Nejvyšší správní soud přiznal odměnu za dva úkony právní služby spočívající v první poradě s klientem včetně převzetí a přípravy zastoupení [§ 11 odst. 1 písm. b) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „advokátní tarif“) a v sepisu a podání kasační stížnosti [§ 11 odst. 1 písm. d) advokátního tarifu]. Za každý z těchto úkonů zástupci žalobkyň náleží odměna ve výši 4 960 Kč [§ 7 bod 5 aplikovaný na základě § 9 odst. 4 písm. d) advokátního tarifu, ve spojení s § 12 odst. 4 advokátního tarifu] a paušální náhrada hotových výdajů ve výši 300 Kč (§ 13 odst. 4 advokátního tarifu). Advokátní kancelář, ve které je ustanovený zástupce žalobkyň společníkem, je plátkyní daně z přidané hodnoty, přiznaná odměna se proto navyšuje o 21 % čítajících výši této daně na konečných 12 729 Kč (po zaokrouhlení na celé koruny). K jejímu uhrazení byla stanovena přiměřená lhůta jednoho měsíce.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 30. září 2021

JUDr. Tomáš Langášek
předseda senátu